

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 4 ф.)
" " поза таб. 5 ф.)
На місяць в таборі . . 30 ф.
" " поза таб. 40 ф.
На 3 місяці в таборі . . 90 ф.
" " поза таб. 1 м. 20 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Видає „Видавниче Товариство імени В. Грінченка“.

Ч. 62. (109).

Четвер, 6. вересня 1917.

Рік III.

Перелім в політиці України.

Зі Штокгольму наспіла вість дня 28. серпня до Відня такого змісту: Український Генеральний Секретаріат подав ся в повнім складі до димісії з приводу становища петроградського правительства до України. Головою українського міністерства вибрано на місце соц.-демократа Винниченка соціал-революціонера Рябцова, який стоїть на становищі української самостійности. Значить в політиці України взяла верх самостійницька партія соціал-революціонерів проти уговою партії соціал-демократів.

Звісно було в Росії, що угоду України з Росією переведено тільки незначною більшістю в Українській Центральній Раді, значить, партія повної незалежності України мала дуже сильне заступництво. Та мимо цього правительством не тільки не додержало головних точок цієї угоди, а ще в основах перекутило, роблячи з Секретаріату зовсім зависиму від себе інституцію. Це поступованне тимчасового правительства викликало велике обурення на Україні, увесь Генеральний Секретаріат подав ся до димісії—та Центральна Українська Рада на пленарнім засіданню заявила всім членам Секретаріату своє довіре і завізвала зостати ся на своїх становищах боронити прав України супроти Росії.

Перейдем чергою всі спірні точки, якими перекутило правительством угоду, зроблену Україною з тимчасовим правительством з боку міністрів Керенського, Терещенка і Церетелі дня 13. липня с. р. На перелім української політики зложили ся слідуєчі моменти:

Першою причиною було означення границь земель, на яких мала панувати українська державність. Як звісно, замість 10 губерній признано Україною збоку правительства тільки 5 губерній величини 267.000 кв. км. простору з 18.720.000 населення, коли Україна має претенсії до 800.000 кв. км. з 40 мільонів населення (без Галичини). Чому найважливіші промислові губернії Катеринославщину і Харківщину та надморські губернії—Херсонщину, Таврійщину й Кубанщину не влучено просто до України? Чому не влучено повіти поближких мішаних губерній, де мешкає українська людність—зазначуючи Україні відразу границі усієї етнографічної території?

На се відповідь проста: Росія хоче задержати собі копальні й Чорне море!

Другою причиною було означення складу й компетенції українського правительства з боку російського тимчасового правительства. Після ухвали Центральної Української Ради Секретаріат мав складати ся з 14 членів,—а правительством обмежило цей склад на 9 членів. Що до компетенції (права рішення) сього правительства Росія видала вказівки (інструкції), які противлять ся порозумінню між тимчасовим правительством і Українською Центральною Радою, значить Росія допустила ся зломання заключеної угоди. Через те Українська Центральна Рада не прийняла цієї інструкції, а поручила Секретаріатові виробити нову інструкцію, яку предложити ся правительству до затвердження. На основі

давньої угоди повинен Секретаріат бути виконавчою властю Української Центральної Ради, а потім Сейму, перед якими він відповідальний за своє поступованне, а не є відповідальний перед російським правительством.

Третьою причиною була відмова з боку російського правительства Українському Сеймові мати законодавчу власть для України, значить, Український Сейм не мав би права ухвалювати законів в справах: земельній, податковій, фабричній і т. д., себто господарем на Україні не буде Український Сейм, тільки московська Дума, яка буде накидувати порядки, корисні для Росії, без огляду на потреби й користи України.

Тому не диво, що угодова партія на Україні потерпіла поразення. Коли прийшло запрошення на державну конференцію в Москві, то українське правительством порішило більшістю голосів не брати участі в московській конференції. Основа до цього була цілком слушна, бо Україна не є звичайною частию російської держави, тільки окремою державною одиницею, і боронить свого становища самостійности супроти Москви, як Будапешт, столиця Угорщини, боронить ся супроти Відня, столиці Австрії. Не Україна має йти до Москви для обговорення спільних справ, тільки спільне правительством має їхати до Києва.

Українські соціал-демократи з міністром-президентом Винниченком на чолі та національні меншости, себто Поляки й Жиди, були за угодовим становищем супроти Росії й домагали ся взяти участь в московським конгресі, та їхні домагання відкинено голосуванням.

Наслідком сього міністер-президент України Винниченко подав ся до димісії. На його місце, як бачимо, вибрано нового президента з між популярної серед селянства партії соціал-революціонерів Рябцова, який став на чолі правительства зі своєю програмою повної державної незалежності України проти Росії.

Зваживши, що московська конференція зазначила вороже становище до відокремлення Фінляндії і України в більшості бесідників—ця зміна курсу на Україні має дуже важне й повне змісту значіння, яка показує настрої України супроти Росії. На це рішення незалежного становища України до Росії могла вплинути постановка главнокомандуючого Корнілова покликати негайно на фронт всіх членів українських рад робітничих і салдатських, не виключаючи навіть нездатних до військової служби, щоби здавити український сепаратизм.

Тепер стає перед нами питання: Чи зможе Україна з новою програмою удержати ся перед натиском нової реакції в Росії? Нам звісно, що такий самий дух самостійности повіяв з Фінляндії й Сибіру. Фінляндія хоче зовсім відірвати ся від Росії, Сибір хоче окремої федеративної республіки. В Росії по московським конгресі стали проти себе Совет робочих і салдатів і реакція з Корніловим на чолі до боротьби—тимчасове правительством хитаєть ся під грозою протиреволюції з одного—та лівих партій з другого боку. Далі наступає саме в цю пору німецька офензива на Ригу, яка змусить Росію всю силу звернути на цю осередню точку між Фінляндією й Україною, щоби не

допустити до захоплення Німцями Петрограду...

І хоч правительство з Керенським на чолі зважило ся на здавлення Фінляндії, та чи здавить її—се друга справа. Супроти нового наступу Німців Росія не може зважити ся на здавлення України при теперішнім розладді в центральній Росії. На Україні є краща організація, як в Московщині з Петроградом на чолі. За Українською Центральною Радою, яка зважаєть ся до боротьби з Москвою, стоїть після заяви міністра президента Винниченка в парижському журналі три мільйони війська. Вправді його розсипано по цілій Росії, та як настане слухний час, знайдеть ся такий, хто всіх Українців покличе до зброї, і злетять ся всі боронити своєї землі з усіх кінців Росії на голос нового Богдана. Коли його ще не має, то він буде між нами, бо „Кожний може стати Богданом, Як настане слухний час!“

II.

Осінь наближаєть ся.

День такий срий, холодний,
понурий...
Хмари на крилах сардитої бури
Швидко по небу летять од півночі;
Доц ні на хвилю спочити не хоче;
Сонечко, вставши, на землю вирнуло
Тай заховало ся—в хмари пірнуло.
Вкриті поля непроглядною млою;
Пахне в повітрі вже осіню злою.
Збіжзем недавно широке поле
Любо пишалося, тепер воно голе...
Деж ті квіти, що луг зукрашали?...
Де гості крилаті, що гай оглашали
Співом чудовим? Немає, немає...
Все, на що глянеш, нудьгу навіває...
Блідне і вяне оздоба природи:
Осінь все ближче та ближче надходить...
Днина за дниною швидко минає,
Смуток химерний що днина зростає:
Шкода серденьку привітного літа,
Його не радує осінь сердата.

1. вересня 1917 р.

Zet.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Загострення відносин України до Росії.

Польська консервативна часопись „Час“ з Кракова доносить дня 29. серпня: Відносини України до

Петроградського Центрального правительства загострюють ся з дня на день. Новоостровний Генеральний Секретаріят зложив свій уряд наслідком відмовного становища тимчасового правительства. Ця подія викликала в цілій Україні страшне обурення. Велика Центральна Рада в Києві заявила догеп-рішним урядникам Генерального Секретаріату своє довіре і зажадала від них полишити ся на становищі.

(Генер. Анц. з 1. вер. рамо).

Правительство, крім визначення 5 губерній замість десяти, відмовило Україні права законодавчої власти. Секретаріят тим робом не буде виконавчою властю українського Сейму, а тільки філією московського правительства, і виконуватиме волю центрального правительства.

Україна й антант.

СТОКГОЛЬМ. (Ткб.) „Рус. Воля“ жалуеть ся на цензуру, яка не перепустила заяви українського провідника Винниченка, поміщеної в парижському журналі „Intransigeant“, і сконфіскувала депешу, яка доносила про ту заяву. Винниченко домагаєть ся сповнення домагань Українців перед кінцем війни та утворення окремої армії української в силі трьох мільйонів салдатів, яка мала би служити тільки до оборони українського фронту. Винниченко закидає коаліції повну байдужність супроти Українців і домагаєть ся, щоби Англія й Франція запоручили Українцям політичну автономію. Дальше відсправ він закид, немов би український рух був удержуваний за німецькі гроші. Тимчасом Українці самі жертвували більше мільйона рублів на свої цілі. Чим більше російське правительство противить ся домаганням Українців, тим більше звертаєть ся їх погляд на Німеччину й Австро-Угорщину, які мають багато приятелів в Раді. Винниченко домагаєть ся вкінці пашпортів для окремих представників Українців на конференцію в Стокгольмі. В случаю відмови, просять вони галицьких Українців про заступлення їх.

Українська Центральна Рада й Поляки.

ВЕРНО. Українське бюро доносить: Рада застергла 20 місць для польської парламентарної фракції на Україні, з того 11 для соціалістів і два для центра. Польський виконуючий комітет запротестував проти того поділу, заявляючи, що приділ є недостаточний і не відповідає дійсному політичному відношенню польських сил. „Діло“.

Український Кооперативний Банк.

Український Центральний Кооперативний Комітет одержав з міністерства фінансів затверджений статут Українського (Южний) Кооперативного Банку. Доводячи про се до відома українських кооперативних союзів, Комітет висловив сподівання, що союзи не гаючи часу, пришлють замовлення і відповідну суму грошей на передплату акцій Кооперативного Банку і тим починають ся до найшвидшого відкриття Банку. Одна акція 260 карбован. (Р. Г.) „Вістн. С.В.У.“

Зїзд українських залізничників у Харкові.

„Кіевская Мысль“ повідомляє з Харкова: На зїзді залізничників-Українців було присутніх 300 представників від 200.000 Українців-залізничників. Читання „Універсалу“ вислухано стоячи. Зїзд поділив ся на три комісії: для вивчення відносин українських залізничних організацій до загально-російського Залізничного Союзу, для скликання в Києві всеукраїнського залізничного зїзду і для розроблення принципів і методів всеукраїнських залізничних організацій. Вибрано 10 делегатів на загально-російський зїзд залізничників у Москві. Делегатам поручено йти рука в руку зі всіма залізничниками—обстоювати автономію України. Постановлено по всіх залізницях України перевести слідуючу організацію: по всіх існуючих залізничних організаціях мають бути утворені українські фракції; на кожній залізниці творять ся паралельно з існуючими організаціями часто українські курії—районові ради й рада делегатських зїздів; українські організації користують ся всіма правами й привілеями, які мають виші організації. Для завершення всеукраїнської залізничної організації ухвалено скликати до Києва всеукраїнський зїзд залізничників для переведення в життя постанов зїзду. Для зносин з міністерством комунікацій вибрано бюро, місцем побуту якого визначено Київ. Зїзд висловив ся проти поділу українських залізниць на дві часті.

Українські марки.

Українське пресове бюро в Львові доносить з Києва: Небавом Українці будуть мати свої листові марки. Їх виконання буде дуже гарне; посередній буде напис українська: „На українській національній фонд“. Поки що ті марки буде наліпляти ся біля російських, а до-

хід з них буде виключно служити збільшенню українського національного фонду. „Діло“

Всеукраїнський лісовий зїзд у Києві.

Українське Краєве Лісове Товариство у Києві скликало на 31. н. ст. липня всеукраїнський зїзд Українців-спеціалістів лісового діла. На зїзд закликано Українців лісничих (державних і приватних), лісових техніків, власників лісів, промисловців і інших, що займають ся лісовим ділом або цікавлять ся якоюсь галузю лісової справи. Програма зїзду: а) Організація Краєвого Лісового Товариства, б) лісова статистика на Україні, в) лісова справа на Україні в звязку з аграрною реформою, г) лісова політика, д) організація лісової управи на Україні, е) лісова вища й нижчі школи, ж) реферати з місць, з) біжучі питання, і) інші реферати, які пропонують учасники зїзду.

Дар лубенського дворянства Центральній Українській Раді.

„Южний Край“ з дня 31/VII. доносить, що лубенське дворянство (на Полтавщині) подарувало Центральній Українській Раді землю з мурованим будинком і іншими будівлями з тим, що колиб Рада не потребувала цієї землі й будинків, то щоб передала лубенській повітській земській управі.

Харківська городська дума.

Від осени харківська городська дума постановила завести в усіх класах початкових шкіл навчання українською мовою. Для учителів упорядкувала шкільна комісія курси по українознавству.

Большевики й український рух.

Катеринославська большевицька „Звезда“ виступила проти неприязного відношення соціалістичних газет до українського руху й заявила, що „обовязок російської демократії зуміє виповнити тільки наша партія, яка по братерські простягнула руку українському народові. Всі інші соціалістичні партії зрадили елементарний, підставовий, головний обовязок“.

Губерніяльний український херсонський зїзд.

що почав ся 11. липня н. ст. призначив себе тимчасовою Радою селян-

ських, робітничих і військових депутатів. Вибрано тимчасовий виконавчий комітет з 30 людей. До президії виконавчого комітету увійшли: Чеховський (с.-д.), Шелухин (с.-д.), Голубович (с.-р.), Лимар (с.-р.), Палляничка (с.-д.), а яко кандидати: Липченко (с.-д.) і Шущара (р. н. с.). Виконавчий комітет розбився на 5 секцій.

Українська кавалерія.

„Русское Слово“ з 11. липня н. ст. доносить з Одеси, що в александрійській повіті херсонської губернії салдати-Українці приміщеної там кавалерійської частини під впливом агітації заявили, що не підуть на фронт, поки не сформується українська кавалерія. Коли їм відмовили в цьому, вони забрали коні, зброю і явочним порядком приступили до формування власної частини, назначивши свого команданта й офіцерів.

Справа церковної автономії України

скомплікувала дуже положення київського митрополита Володимира, про наміри котрого відійти на супочинок уже давно говорять у синодських сферах („Рус. Воля“ з 21. липня н. ст.).

Синод проти автономії церкви на Україні.

„Южный Край“ з дня 27/VII. доносить з Петрограду, що Синод негативно порішив справу заведення осібної української церкви до Установчих Зборів. (Вістн. С. В. У.).

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Рада салдатів і робочих проти реакції.

З Гаги доносять: телеграфічна агенція сповіщає: Пленарне засідання Ради робочих і салдатів в Петрограді спротивилося впровадженню кари смерті на фронті і зажадало відкликання цієї постанови. (Франкф. Цайт. з 3. вер. рано)

Морнінг пост сповіщає з Петрограду: Рада салдатів і робочих порішила відкликати Корнілова (?) Далі голосами двох третин постановила припинити наступну діяльність з боку Росії.

(Генер. Анц. з 3. вер. веч.)

З'їзд православної церкви в Москві.

Петроград. (Ткб.) Нині рано відкрито в Москві з'їзд православної церкви, в якій бере участь 400 репрезентантів з цілої Росії. Торжественно „Тебе Бога хвалю“ відправив у соборі митрополит з Володимира в оточенні 60 єпископів. Прибуваючі з різних церков процесії злучилися на площі перед собором в одну могутню процесію, в якій брало участь разом 100.000 людей. „Діло.“

Насильства Росії над Фінляндією.

З Гельсінфорсу доносить петроградська телеграфічна агенція: З огляду на проголошення відкриття сесії 29. серпня обсадили вчора російські війська будинок сейму. В городі поки що спокій.

Фінляндський Сенат хотів уладити нову поліцію, щоби удержати лад. Він домагався від генерал-губернатора гарантій на те, що діяльність Фінляндської поліції не стріне перешкод з боку російського війська. Стахович відповів, що російське правительство не може признати Фінляндії своєї власної поліції. Російське військо перешкодить всякій діяльності в цім напрямі. (Генераль Анцайгер з 2. вересня рано).

Зі Штокгольму доносить „Афтонбладет“: Відносини між Фінляндією й Росією загострюються. Тепершні суперечності є завеликі, щоби була можлива яка небудь згода. Ніяка партія вже тепер не вірить в згоду з Росією. Ціль Фінляндії тепер для всіх одна: відірвати ся від Росії. Поведення російських салдатів в краю щораз гірше і воно доливає оливи до вогню та витворює ворожий настрій.

З Міяну доносять Коррієра дела Сера зі швайцарської границі: В Гельсінфорсі заарештовано більше як 500 політичних діячів на розказ Керенського. Між арештованими знаходиться другий президент розв'язаного Фінляндського сейму. (Франк. Нахріх. з 3. вересня рано).

Независимий Сибір.

„Матен“ сповіщає з Томська: Рада сибірських представників провінцій в Томську зажадала для Сибіру самостійного федеративного правительства з законодавчою, виконавчою й судовою властю. (Франкф. Цайтунг з 29. серпня рано)

Тайни процесу Сухомлінова.

З Копенгагена доносять 1. вересня: Сповідання процесу Сухомлінова про головних винуватків вибуху

світової війни викликають тут велику сенсацію. Часописі виводять такий висновок: Сповідання Сухомлінова і ген. Янушкевича потверджують представлення німецької білої книги (дипломатичної). Тепер звісно, що се не була вина царя Николая, коли Росія не хотіла сповнити бажання цесаря Вільгельма, щоби застановити загальну мобілізацію в Росії. Цим одержується певну відомість, що слабкий цар проти своєї волі був зневолений своїми дорадниками до війни. Сазонов і Янушкевич самі вірили, що Росія має й мусить провадити війну, і тому легко зрозуміти, що вони старалися спонукати царя згодитися на мобілізацію. „Екстраблядет“ осуджує Сухомлінова, як одного з трьох людей, на яких спадає відповідальність за світову війну, а два другі це: Сазонов і Янушкевич. Їх імена вписані кров'ю мільонів в книгу історії. Далі складено винуватця царя, що конфлікт не обмежився на поразунок Австрії з Сербією. Тепер світ має зізнання самих подвизників війни, як вони за десять минут рішили про долю світа і кров мільонів.

(Генераль Анцайгер з 2. вересня рано).

Розв'язання Думи.

З Копенгагена доносять: Після „Утра Росії“ порішило тимчасове правительство остаточно розв'язання Думи. До цього прив'язують велике значіння. Після женовського „Журналю“ обігає вістка, що до скликання Установчого Зібрання правительство обмежить ся п'ятьма міністрами. Начальний провід обійме Керенський, Церетелі й Чхеїдзе, ніби директоріят.

(Генер. Анц. з 2. вер. рано).

Керенський—Корнілов.

Після петроградських звідомлень повстали між Керенським і Корніловим суперечності так, що Корнілов грозив своєю димісією. На московській конференції загострився цей конфлікт, бо Корнілов зажадав у військових справах необмеженої волі. Корнілов дістав далеко йдучи повновласти з іменованнем начальної команди над усіма силами сухопутної й морської армії.

(Генер. Анц. з 1. вер. рано).

Підпали в Росії.

В околиці Петрограду і самій столиці збільшують ся пожари фабрик муніципії й кравової оборони. Догадують ся, що тут ходить о пляннову систему знищення способів до дальшого ведення війни.

Бюро Рейтера доносить про великий вогонь у Казані, що тривав

36 годин, в якій найшло смерть кілька тисяч людей. В Казані по одним магометанським конгресі прийшло до заворушень, які здавлено козаками та скорострілами. Дня 27. серпня наступив вибух одного вагона з муніцією на дворці Казаня. З цього повстав вогонь, багато фабрик вибухло, люде втікали в поле. Великий збірник нафти на 2000 пудів вибухнув і ціле місто покрив димом. Сам губернатор Лівніцький при тім був ранений.

(Генер. Анц. з 2-3. вер. рано).

Заслання бувшого царя.

Про подорож бувшого царя Николая з родиною на Сибір пише Берлінська часопись на основі Штокгольмських відомостей: Царя везено до Костроми, та по дорозі потяг стрінув ся з тягоровим, з чого однак царська родина вийшла ціло. Цар сам не знав, куди він їде, думаючи що він їде на Крим. Щойно як повідомлено його, що слід йому подбати про теплу одіж, зрозумів він, що їде на Сибір. Сам Керенський був присутній у Царських Селі при відправі царя у Тобольск. Це місце вибрала собі сама цариця, сподіваючись найти мешкання в домі губернатора. Англія хотіла царя перевести до Англії; за цим було й тимчасове правительство, щоби царя перевести за границю. Та проти цього заявила Рада робочих і салдатів, хоч правительство вкінці хотіло перевезти царя з родиною до монастиря у Костромі, та Рада робочих і салдатів заявила ся за висилкою на границі російської держави. Цариця вибрала Тобольск.

(Франкфуртер Цайтунг з 25. серпня).

Хто був винуватком світової війни?

Николай Николаевич, що сидить на Криму, пише свій пам'ятник воєнних подій з основною думкою: „Хто був винуватком світової війни?“ Цей пам'ятник має передати петроградській Академії Наук з тим, що вона може його оголосити по його смерті.

(Франкф. Цайт. з 25 серп. веч.).

Вісти зі світа.

АВСТРІЙСЬКЕ КОАЛІЦІЙНЕ МІНІСТЕРСТВО.

З Відня дня 30. серпня доносять про утворення нового коаліційного міністерства, в склад якого покликано одного Українця Д-ра Івана Горбачевського, професора медичної хімії чеського університету у Пра-

зі. Він належав до найвищої санітетської ради протягом 11 літ. Тепер він є міністром без теки побіч міністра для Галичини Поляка Твардовського. Він прийняв на себе працю в цілі сотворення міністерства для народного здоровля. Важне для Українців те, що мають представника в міністерстві, де западають рішення в справах, доторкаючих української часті Галичини.

НОТА ПАПСЬКА БЕЗ ВІДПОВІДИ З БОКУ АНТАНТУ.

Російське правительство подало до відома союзникам, що воно не уважає відповідним відповідати на ноту папи, бо вона не говорить нічого про Росію.

Тепер агенція Гаваса доносить з Парижа: Правительства Франції, Англії й Італії мабуть теж того погляду, що не має ніякої потреби відповідати на ноту апостольського престолу. Тільки Вільзон відповів на ноту папи відмовно, хоч солодкими словами.

НОВА ВОЄННА КОНФЕРЕНЦІЯ АНТАНТУ.

З Люгано доносять через „Коррієра деля Сера“, що небагом має відбутися в Лондоні нова конференція антанту про продовження воєнного походу на одноцілним англійсько-французьким та італійським фронті. Далі обговорюватиметься справа Царгороду після відступлення російської демократії в присутності Терещенка, що має приїхати до Лондону.

ВІЙНА.

(Звідомлення осередніх держав).

На західнім фронті кипить боротьба артилерією на фляндрійським фронті та над Маасом, та вона ослабав. На дорозі Камбре-Арра відбито сильний наступ Англіїців.

На східнім фронті дня 1. вересня перейшли Німці до наступу на Ригу. Дня 1. вересня перейшли Двини коло Уекскіль, де відбито відступаючих Росіян і від берега й перетято залізницю Рига-Двінськ. Росіяне мусять відступати на північний схід і палать за собою села. Нині 4. вересня наспіла вість, що Німці зайняли Ригу, тим самим перед ними стоїть вільний шлях до Петрограду.

У Молдавії не вдалися румунські наступи коло Косна і Грозешті. В Молдавії взято від 28. серпня 20 офіцерів, 1650 салдатів і 6 гармат та 60 скорострільів.

На українським фронті тихо.

На італійським фронті головна битва над Сочею ведеться коло Змералі (Верх) та на гору Монте Габрієлле. В долині Віппах роблять Італійці безуспішні наступи. Ціль Італії—добути ся до Трієсту, на якій кидають бомби.

На македонським фронті Французи зробили невдалий наступ на захід від Монастира, Сербія потерпіла поразку під Доброполе.

З таборового життя.

— Т-во „Сільський Господар“. За минулий тиждень засідань не було. Члени, які лишили ся в таборі, ввесь минулий тиждень провели з учителями на практичних роботах на полі і городі. За послідній час багато товаришів вписуєть ся в члени Товариства з робітничих команд.

— Т-во „Кооперативна Чайня“. 27. серпня заряд відбув чергове засідане з звичайним денним порядком.

При біжучих справах було ухвалено звернути ся через Генеральну Старшину до Командатури, аби вона зробила ремонт в чайні, а крім того розрішила користати ся десятичною вагою з свобідних кухонь.

— Т-во стар. бар. ім. І. Мазени. 29. серпня відбуло ся засідане заряду, де було обговорено визначення дня загальних зборів т-ва й біжучі справи.

Загальні збори т-ва ухвалено скликати на 5. вересня о 9. годині ранку.

При біжучих справах раджено над бажаннями т-ва, які треба порушити на міжтаборовій конференції. Винесено пять ухвал, які й були піддані на обговорення Народної Ради.

— Запомоговий Комітет. На минулим тижні Комітет відбув своє засіданне.

1) 29. вересня Комітетом були порушені справи, які треба було піддати для обговорення на міжтаборовій конференції. Винесено пять ухвал, які були піднесені на обговорення Народної Ради.

2) 31. серпня Комітетом обговорювала ся справа розділу подарунків, що прийшли з Гааги (Голяндії) в розмірі 3927 фун. галетів, 6097 шт. оселедців, 189 банок консервного молока, 16 фун. чаю й 6 фун. сиру.

Ухвалено видати по 1 фун. галет на кожного чоловіка в таборі, на лазарет молоко й сир, а решта галет, оселедців і чай відослати на робітничі команди. Ця ухвала по затверженню Командатурою і переведена в життя.

— Т-во „Український Клуб“. У п'ятницю, 30. серпня с. р. заряд відбув засіданне, де раджено над біжучими справами т-ва.

В день свята Відродження України, 2. вересня, клуб був відкритий від 8. до 10. години ранку і від 12. до 2. години по обіді. Продавав ся переважно борщ, як членам т-ва так і прибувшим на свято товаришам з робітничих команд.

Практичні заняття по книговодству відбувають ся щодня від 8. до 9 1/2. ранку. Учасників з кожним днем прибавляеть ся.

— Т-во „Самостійна Україна“. Засідань за минулий тиждень не було.

Поїздка мужів довіря на команді у неділю, 2. вересня, з огляду на свято також не відбулась. Зате заходом Генеральної Старшини були стягнені близькі команди до табору. Рух мандрівних бібліотек за минулий тиждень був слідующий: одержано з команд 23, а відіслано 26. Побільшенне відісланих бібліотек явилось наслідком відвідання мужами довіря нових команд, які ще до того часу не одержували книжок.

— Рух бібліотеки т-ва „Воля“. Протягом липня й серпня було в русі 300 книжок, які пройшли через руки 1213 читачів, з котрих 463 з робітничих команд. На перше вересня мало ся в бібліотеці всього 318 книжок. 1. вересня прибуло 58 нових книжок. Зараз маєть ся 376 книжок. Поки що не маєть ся більше засобів для поповнення бібліотеки т-ва.

Звіт жертв, надісланих з команд на різні добродійні і організаційні цілі протягом серпня місяця.

1). На Український Національний Фонд	50 86
2). На хорів в таборовому лазареті	51 95
3). На пам'ятник помершим т.т. у таборі Вецляр	696 96
4). На волинські школи	77 66
5). На Просвітну Громаду	— 50
6). На Т-во „Самостійна Україна“	21 85
7). На різні організаційні цілі	3 —
Разом	902 м. 78 ф.

Скарбник Дунаїв.

ЖЕРТВИ.

На будову пам'ятника номер. тов.

Ком. Grube Fortuna	5 м.
„ Saalhausen, № 3150	7 м.
„ Valbert, № 1492.—5 м. 90 ф.	
„ Zag. Kottbus, № 91.—9 м.	
„ Wohnfeld K. № 2556.—9 м. 20 ф.	
„ № 1058	8 м. 35 ф.
„ Obertiefenbach.—3 м. 60 ф.	
„ L. Fr. Buderus	8 м.
„ Offenb. Stearinwerk a/m d.—9 м.	
„ Steeden Lahn	5 м.
„ Krofdorf	3 м. 10 ф.
„ № 3185	6 м. 95 ф.
„ № 1685	40 ф.
„ Gem. Unterstolzbach	1 м.
„ Schwiendale	1 м.
„ Gem. Köddingen, 1160—1 м. 20 ф.	
„ Eibach, № 12075	70 ф.
„ Hanstätten	2 м. 95 ф.
„ Brügge, i w № 12237.—20 ф.	
„ Heiger Dieck.—25 м. 20 ф. (розділено по фіндах).	
„ № 3150	9 м. 52 ф.
„ Rosentahе	50 ф.
„ Berg, № 4091	4 м. 55 ф.

Переписка Редакції.

На часопис „Громадська Дума“ одержано передплату від таких команд:

Steinberg H. B. 160—1 м.	Penkun, 3 м.
„ Randow 30 ф.	Willrag Meklenburg 1 м.
„ 25 ф.	Akreschfranze, Kr. Woholar 90 ф.
„ Assinghausen 1 м. 20 ф.	Oppenheim 1 м.
„ 50 ф.	Firma H. A. Heuster Mainz 1 м. 20 ф.
„ Eitelsdorf 90 ф.	Krg. Gef. Lag. Guben 2 м.
„ Niederklein 2847—80 ф.	Limbach 10676—30 ф.
„ № 2582—30 ф.	Münster 2728—60 ф.
„ Heheim 2750—30 ф.	Mainzlar 206—3 м.
„ Dabbruch 1755—1 м. 50 ф.	Wierges № 632—30 ф.
„ Gütersloh 30 ф.	Brengesheim № 46—2 м. 40 ф.
„ Brügge 30 ф.	Montabaur 30 ф.
„ Holzmühle 30 ф.	Burg-Gräfenrode 3855—3 м.
„ Totenohl 3176—30 ф.	Holzappel-Hütte 1 м.
„ 80 ф.	Grube Ramsbeck 60 ф.
„ Hertsche 36 ф.	№ 2637—30 ф.
„ Nauborn 3866—1 м.	50 ф.
„ Steifurt 11379—60 ф.	Krg. Gef. La Schwarzbach St. Veit. Salzburg 90 ф.
„ Schellhausen 30 ф.	Siegen 1634—4 м. 80 ф.
„ Geisgau-Odernheim 90 ф.	Raab 4 м. 65 ф.
„ Edelsberg № 3309—1 м. 20 ф.	Berg № 40—1 м.
„ № 550—1 м. 50 ф.	Lirrod 30 ф.
„ Walerghausen 1 м. 20 ф.	Niwern № 1597—1 м. 44 ф.
„ Darmstadt № 2233—1 м.	Üezhausen 30 ф.
„ Stokhausen 30 ф.	Offenbach 30 ф.
„ Michelbach 30 ф.	Gütersloh 30 ф.
„ Steinbut № 10340—60 ф.	№ 3026—30 ф.
„ Rosenthal 60 ф.	№ 2536—60 ф.
„ Nieder Laasphe 60 ф.	№ 3792—30 ф.
„ Aselar St. u. Eis. 14 м. 70 ф.	№ 969—1 м. 28 ф.
„ Frankfurt W. u. Schar 20 фен.	Rödesheim № 857—3 м. 20 фен.
„ Obernsölstadt № 1240—2 м. 78 ф.	Frankfurt a/m. № 1768—60 ф.
„ № 3482—30 фен.	Sulzheim 30 ф.
„ Oberfösterlei Romrod 60 ф.	Oetzingen 30 ф.
„ Hammermühle № 3985—30 ф.	Gem. Biebrich a/Rh № 654—30 ф.
„ Arb-Kdo № 173—30 ф.	Spechbrücke 2 м. 40 ф.
„ Himmighofen № 1599—1 м. 60 фен.	Höchst a/d Nieder 1 м. 80 ф.
„ Oberweis 1 м. 80 ф.	Bei Oberhundem 30 ф.
„ Heidesheim № 2846—1 м. 20 ф.	Langscheid 1681—60 ф.
„ Gunzauau Kr. Lauterbach 5 мар.	70 фен.
„ Hisbeubach 30 ф.	Hilgert 2 м.
„ Gau Algeheim 1 м.	Münzenberg 1 м.
„ Gem. Hübigen № 10188—1 м.	Gross Rohrheim 1 м.
„ 30 ф.	Давиденко 30 ф.
„ С. Карпів 90 ф.	А. Влоцький 1 м.
„ М. Романчук 30 ф.	Кузьма Шемель 90 ф.
„ Москаленко 30 ф.	І. Ільченко 1 м.
„ Я. Дуденко № 173—30 ф.	Ф. Лазаренко 30 ф.
„ Д. Приходько 30 ф.	(а не 60 ф.).

ПОВІДОМЛЕННЯ:

Іван Вугасишо. Біблії на укр. мовою. Коштує 3 мар.

Іван Левицький. Вам вислано часопис „Громадська Дума“ і календарь С. В. по рахунку.

Т-во Українського Штестства подає відома нижче зазначеним своїм членам, що з часу від'їзду їх з Т-ва і по цей день себто по 20. серпня с. р., поступили і продані вироблені ними річі гроші і слідующий квоті:

Особистий №	ПРОЗВИЩЕ	Поступ за прод. виробл. грошей		Погаш. довг. за допомогою каси		Належить одержати
		мар.	ф.	мар.	ф.	
4388	Сторчевий	29	15	—	—	29
	Чорний	14	57	—	—	14
4410	Пітченко	3	60	—	—	3
2807	Логвиненко	4	39	4	39	—
4394	Парфенюк	1	80	—	—	1
4403	Кузьменко	8	40	—	—	8
1474	Хуторний	3	15	—	—	3
4082	Шакарін	3	60	—	—	3
1671	Нечитайло	2	05	—	—	2
1259	Хлипа	3	03	—	—	3
4382	Журавлін	1	25	1	25	—
4405	Оглобля	1	30	1	30	—
4079	не відоме	3	—	—	—	3
4390	Цыганок	1	25	1	25	—
3070	Сарапін	2	40	—	—	2
4710	не відоме	1	55	—	—	1
4418	Пиліпів	—	45	—	—	—

Бажаючих одержати належні гроші прохасть ся переслати свою точну адрес.

Голова Д. Ємець.